KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 4.4.2007
COM(2007) 182 konč.

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Izboljšanje prenosa znanja med raziskovalnimi ustanovami in industrijo po vsej Evropi: sprejemanje odprte inovativnosti

– Izvajanje lizbonske strategije –

{SEC(2007) 449}

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Izboljšanje prenosa znanja med raziskovalnimi ustanovami in industrijo po vsej Evropi: sprejemanje odprte inovativnosti

– Izvajanje lizbonske strategije –

(Besedilo velja za EGP)

Močna podlaga strokovnega znanja je ena izmed ključnih tradicionalnih prednosti Evrope, ki nam je v svetovnem merilu omogočila uveljavitev na več raziskovalnih področjih[1]. Kljub tem prednostim se globalni položaj evropskega raziskovanja zdaj srečuje z izzivi hitro spreminjajočega se raziskovalnega okolja. Hkrati se evropske raziskave spopadajo s posledicami globalizacije trgov in industrij, digitalizacije in novih tehnologij, pa tudi s potrebo po obravnavi družbenih vprašanj, kot sta staranje prebivalstva ali podnebne spremembe.

Komisija je v svoji široko zastavljeni inovacijski strategiji za EU[2] opredelila pomembnost izboljšanja prenosa znanja[3] med javnimi raziskovalnimi ustanovami[4] in tretjimi stranmi, vključno z industrijo in organizacijami civilne družbe, kot eno izmed desetih ključnih področij ukrepanja. To sporočilo je odgovor na to potrebo in predstavlja številne usmeritve za države članice. Navaja zamisli o tem, kako lahko države članice in Skupnost delujejo skupaj z medsebojnim dopolnjevanjem, da se odpravijo nekatere obstoječe ovire, zlasti glede spodbujanja nadnacionalne razsežnosti prenosa znanja. Spremlja ga delovni dokument služb Komisije o „prostovoljnih smernicah za univerze in druge raziskovalne ustanove za izboljšanje njihovih povezav z industrijo po vsej Evropi“, ki temeljijo na dobrih praksah, ki so jih opredelili številni nacionalni organi oblasti, in na delu različnih evropskih združenj zainteresiranih strani.

---

1 Evropa ima zdaj največje število diplomantov na področju znanosti in tehniških ved na prebivalca ter znanstvenih člankov (Bistveni številčni podatki – http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/statistical01_en.htm).

2 „*Prenos znanja v prakso: široko zastavljena inovacijska strategija za EU*“ – COM(2006)502.

3 Prenos znanja vključuje postopke za zajemanje, zbiranje in izmenjavo eksplicitnega in tihega znanja, vključno z znanji, spretnostmi in sposobnostmi. Vključuje tako tržne kot tudi netržne dejavnosti, kot so sodelovanja na področju raziskav, svetovanje, izdaja dovoljenj, ustanavljanje neodvisnih podjetij, mobilnost raziskovalcev, objave itd. Čeprav je poudarek na znanstvenem in tehnološkem znanju, se obravnavajo tudi druge oblike, kot so tehnološko podprti poslovni postopki.

4 V tem dokumentu se izraz „raziskovalne ustanove“ uporablja za opredelitev vseh visokošolskih ustanov (ne glede na njihovo ime ali status v državah članicah, npr. univerze, visoke šole ali tehniške šole) ter javnih raziskovalnih centrov in organizacij.

1. POTREBA PO UKREPANJU

Pomembna težava je, kako izboljšati uporabo javno financiranih raziskav in razvoja. Povprečna univerza v Evropi[5,6] ustvari v primerjavi s Severno Ameriko[7] veliko manj izumov in patentov. Razlog je v veliki meri to, da evropske univerze manj sistematično in strokovno upravljajo znanje in intelektualno lastnino. Poleg tega učinkovit prenos znanja v evropskih raziskovalnih ustanovah onemogoča več dejavnikov, vključno s kulturnimi razlikami med poslovnimi in znanstvenimi skupnostmi, pomanjkanjem spodbud, pravnimi ovirami ter razdrobljenimi trgi znanja in tehnologije[8]. Vsi ti dejavniki negativno vplivajo na evropsko gospodarsko rast in ustvarjanje delovnih mest.

Pri tem države članice vedno bolj priznavajo pomembnost prenosa znanja pri povečevanju konkurenčnosti in prispevanju k učinkovitosti javnih raziskav, kar se odraža v njihovih *nacionalnih programih reform*, razvitih v okviru lizbonske strategije. Sprejemajo se številne pobude za spodbujanje sodelovanja med raziskovalnimi ustanovami in podjetji. Več držav članic je sprejelo pobude za spodbujanje in olajševanje prenosa znanja (na primer nova zakonodaja, ureditev pravic intelektualne lastnine, smernice ali vzorčne pogodbe) in številne druge nameravajo okrepiti svoja prizadevanja v tej smeri. Vendar pa so te pobude pogosto oblikovane z nacionalnega vidika in ne obravnavajo nadnacionalnih razsežnosti prenosa znanja. Zato obstaja potreba po enotnejših konkurenčnih pogojih glede medsebojnega delovanja univerz ter industrije raziskav in razvoja v Evropi.

Evropske univerze in druge raziskovalne ustanove enakovredno uresničujejo svojo spreminjajočo se vlogo v globaliziranem gospodarstvu in so sprejele zanimive pobude. Zavedajo se, da ne zagotavljajo več diplomantov lokalnemu območju, temveč se v svetovnem merilu potegujejo za študente, raziskovalce in industrijske partnerje. Po drugi strani se zavedajo, da bodo morale zagotoviti raziskave svetovnega merila, da bi v prihodnosti pritegnile te študente in raziskovalce. Da bi še naprej ostale privlačne, se bodo morale odpreti za poslovno in mednarodno sodelovanje, kar je lahko v pomoč tudi pri spodbujanju novih sredstev za izmenjavo znanja, zlasti s sodelovanjem s podjetji pri raziskavah in razvoju – medtem ko lahko potencialni vir prihodkov za raziskovalne ustanove v veliki meri prispeva h količini pa tudi kakovosti izvedenih raziskav.

2. INDUSTRIJA IN RAZISKOVALNE USTANOVE – SKUPNA PRIZADEVANJA ZA GOSPODARSTVO ZNANJA

Potreba po izmenjavi znanja med raziskovalnimi ustanovami in industrijo postaja v zadnjih letih vedno bolj očitna. V preteklosti so bile raziskovalne ustanove pojmovane kot vir novih idej, industrija pa je nudila naravno pot za čim večjo uporabo teh idej. Vendar pa je v zadnjem desetletju prišlo do pomembne spremembe vlog obeh strani.

---

5 Raziskava ProTon – http://www.protoneurope.org/news/2006/art2006/artjanmar06/2asfy2004/attachment_download/file.

6 Raziskava ASTP 2006 – http://www.merit.unu.edu/publications/docs/200605_ASTP.pdf.

7 Raziskava AUTM – http://www.autm.net/events/File/FY04%20Licensing%20Survey/04AUTM-USLicSrvy-public.pdf.

8 http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/consult_report.pdf.

Mnoga podjetja razvijajo pristope *odprte inovativnosti* k raziskavam in razvoju, združujejo notranja in zunanja sredstva ter si prizadevajo povečati gospodarsko vrednost svoje intelektualne lastnine, pa čeprav ni neposredno povezana z njihovo osnovno dejavnostjo. Podjetja so začela obravnavati zlasti javne raziskave kot strateško sredstvo.

Hkrati je postalo jasno, da morajo imeti raziskovalne ustanove aktivnejšo vlogo v svojem odnosu z industrijo, da bi čim bolj povečale uporabo rezultatov raziskav. Ta nova vloga[9] od strokovnega osebja zahteva, da opredeli in s poslovnimi zmogljivostmi upravlja vire znanja, tj. kako najbolje uvesti novo idejo na trg, zagotoviti ustrezna sredstva (financiranje, spremne storitve itd.) za uresničitev tega in doseči ustrezno finančno udeležbo vseh zainteresiranih strani.

2.1. Ustvarjanje pogojev za uspešen prenos znanja

Ugotovljeno je bilo, da lahko sodelovanje podjetij pri upravljanju raziskovalnih ustanov pomaga usmeriti raziskovalne in izobraževalne dejavnosti k potrebam družbe, prispeva strokovno znanje za podporo dejavnostim prenosa znanja in naznanja pripravljenost za uvedbo pristopov, usmerjenih v inovacije, v vse dejavnosti. Takšno sodelovanje je omogočilo medsektorsko mobilnost, in sicer s pomočjo začasne izmenjave osebja, pa tudi z zaposlovanjem mladih diplomantov v industriji.

Poleg tega je v zadnjih letih veliko evropskih raziskovalnih ustanov ustanovilo urade za prenos znanja, katerih namen je izboljšati sodelovanje in izkoriščanje rezultatov raziskav ter njihovo uporabo v podjetjih. Njihov uspeh je v veliki meri odvisen od strokovnega znanja in sposobnosti njihovega osebja, pa tudi od strateške vloge, ki jim je bila dodeljena, in njihove neodvisnosti pri upravljanju. **Osebje, ki se ukvarja s prenosom znanja, mora imeti vrsto spretnosti in znanj za učinkovito izvajanje svojih nalog**. Vendar pa je na takšne položaje pogosto imenovano precej neizkušeno osebje. Stalno strokovno izpopolnjevanje je prisotno v omejenem številu držav, vendar je pogosto neustrezno glede na stroške in/ali kakovost predavanj. Komisija trenutno preučuje načine za obravnavo tega problema. Sedem držav članic[10] s podporo Komisije[11] oblikuje okvir, da bi novim uradnikom za prenos znanja zagotovili kvalifikacije, ki so vzajemno priznane. Poleg tega bo organizacija PROTON Europe[12], ki temelji na *Inštitutu za prenos znanja* Združenega kraljestva[13], vzpostavila akreditacijski sistem za obstoječe uradnike za prenos znanja na podlagi njihovih izkušenj in preteklih uspehov.

Za učinkovito izvajanje dejavnosti prenosa znanja **morajo biti raziskovalne ustanove dovolj samostojne, da lahko zaposlujejo izkušeno osebje za prenos znanja na konkurenčni osnovi.** Povečana mobilnost med javnim in zasebnim sektorjem bo raziskovalcem in upraviteljem raziskovalnih ustanov pomagala opredeliti potrebe, ki si jih delijo z industrijo. Vendar lahko nekateri predpisi in upravne ovire preprečijo takšno mobilnost. Predpisi, ki se nanašajo na pripravništvo in ureditev trga dela, še zlasti tisti, ki obravnavajo socialno varnost in pokojninske sisteme, lahko na primer ovirajo izmenjave osebja. Poleg tega v nekaterih

---

9 Ko govorimo o univerzah, je ta nova vloga poznana tudi kot „tretja naloga“.
10 AT, NL, FR, IT, SE, BE, LT.
11 Projekt OMC-Net „*Pooblaščeni nadnacionalni upravitelj prenosa tehnologije*“.
12 Eno izmed vodilnih evropskih združenj za prenos znanja – http://www.protoneurope.org.
13 www.iknowledge transfer.org.uk

državah raziskovalcem javnega sektorja ni dovoljeno delo za industrijo za krajši delovni čas, svetovanje ali na drugi podlagi[14].

Obstaja tudi potreba po večji dostopnosti do obstoječih sredstev. To je mogoče deloma doseči z usklajevanjem. Nekatere raziskovalne ustanove imajo zdaj osebje, ki si dejavno prizadeva za povezave z industrijo, vendar ni medsebojnega sodelovanja. Z združevanjem svojih sposobnosti za prenos znanja lahko osebje zagotovi, da so takšna znanja in spretnosti širše dostopna v vseh raziskovalnih ustanovah. Prav tako lahko z zunanjim izvajanjem nekaterih specializiranih funkcij ali združevanjem sredstev ali rezultatov raziskav in razvoja (in s tem povezanih pravic intelektualne lastnine) iz več raziskovalnih ustanov[15] nastanejo precejšnje prednosti. Primeri združevanja sredstev iz več uradov za prenos znanja so agencije za trženje patentov in prenos znanja s sedežem v Nemčiji, *Znanstvena pobuda Severne Anglije* (*North of England Science Initiative*) ali belgijski znanstveni inštitut *VIB*[16]. Takšna združevanja so lahko usmerjena tudi na posamezen industrijski sektor (na primer *White Rose Consortium*[17]) ali posamezno dejavnost prenosa znanja.

Posebej zanimiva je vrsta koristi, ki jih je mogoče doseči z združevanjem patentov iz različnih raziskovalnih ustanov. Združitev patentov lahko pomaga ustvariti kritično maso intelektualne lastnine, ki je potrebna za to, da je inovativna ideja zasebnemu sektorju bolj privlačna. Če je trženje ustrezno, se lahko vsakega ustreznega udeleženca v industriji seznani z raziskovalnimi centri, ki so ustvarili intelektualno lastnino, kar lahko pomaga pospešiti povezave z industrijo. Poleg tega lahko združevanje patentov vodi v tesnejše odnose med uradi za prenos znanja in zagotovi podlago za nadaljnja medinstitucionalna prizadevanja. Takšno združevanje sredstev je posebej primerno za tiste raziskovalne ustanove, ki nimajo ustreznega obsega in količine uporabnih rezultatov raziskav, da bi upravičile vzpostavitev urada za prenos znanja. Kadar je to primerno, **morajo države članice aktivno spodbujati in podpirati združevanje sredstev med raziskovalnimi ustanovami.**

Vendar je lahko takšno združevanje koristno samo na nacionalni in regionalni ravni, ker te pobude redko obravnavajo nadnacionalno razsežnost. Za odpravo te pomanjkljivosti je Komisija vzpostavila vseevropsko omrežje, namenjeno olajšanju nadnacionalnega prenosa tehnologije, in sicer mrežo *Inovacijskih relejnih centrov* (IRC)[18]. Ti centri so vzpostavljeni v 33 državah in zagotavljajo individualno pomoč univerzam in industriji (zlasti MSP). S tesnim sodelovanjem z vodilnim evropskim združenjem za prenos univerzitetnega znanja[19] so vzpostavili enostaven in učinkovit sistem, ki univerzam omogoča izmenjavo informacij o novih, tržno pomembnih tehnologijah na strukturiran način s podjetji po vsej Evropi.

2.2. Spodbujanje podjetniškega razmišljanja

Potreba po tem, da se rezultati objavijo in so brezplačno na voljo, je pogosto nezdružljiva s potrebo industrije po ohranjanju zaupnosti informacij in po njihovi zaščiti s pravicami intelektualne lastnine, kot so patenti. Vendar so izkušnje pokazale, da sta spodbujanje inovacij in razširjanje novega znanja lahko združljiva, če so vprašanja glede intelektualne lastnine razumljiva in strokovno obravnavana. Sodelovanje v zvezi s temi vprašanji se lahko olajša z

---

14 SEC(2006)971.
15 Glej irsko poročilo o prenosu tehnologij – http://www.universitiesireland.ie/news/techtransfer.php.
16 www.vib.be.
17 www.whiterose.ac.uk.
18 http://irc.cordis.europa.eu
19 ProTonEurope – http://www.protoneurope.org.

orodji, kot je drevo odločitev CREST[20], vzorčnimi pogodbami, kot so britanski *Sporazumi Lambert* (*Lambert agreements*)[21], ali smernicami, kot je danski dokument o *Stikih, pogodbah in kodeksih*[22], pa tudi s pobudami ozaveščanja evropskih in nacionalnih patentnih uradov. Pobuda o *odgovornem partnerstvu*[23], ki so jo razvila štiri glavna evropska združenja univerz in industrije (EIRMA, EUA, PROTON, EARTO), predstavlja bistvene vpoglede v to, kako je mogoče vzpostaviti uspešno sodelovanje na področju raziskav. **Države članice sodelujejo pri razvoju in izvajanju takšnih pobud ter jih morajo aktivno spodbujati.**

Veliko univerz čedalje bolj potrjuje različne pristope „creative commons"[24] (odprt dostop, javne objave, javna programska oprema …). Ti mehanizmi lahko zagotovijo učinkovitejše razširjanje rezultatov, čeprav je lahko v nekaterih primerih potrebna formalna zaščita (npr. pravice iz modela, patenti ali sporazumi o prenosu materiala) za uspešno lansiranje izdelka na trg. Zato je pomembno zagotoviti, da se raziskovalci zavedajo prednosti obeh pristopov in da se odločitve sprejemajo na podlagi družbeno-gospodarskega vpliva. Glede na to, da se predpisi, ki urejajo lastništvo javno financiranih rezultatov raziskav in razvoja, po Evropi še vedno razlikujejo, **bi bilo v bližnji prihodnosti primerno ponovno preučiti vprašanje enotnega evropskega modela lastništva za javno financirane raziskave.**

Spodbujanje podjetniškega razmišljanja[25] ter ustreznih znanj in spretnosti med raziskovalci lahko močno prispeva k zmanjševanju kulturnih razlik med raziskovalnimi ustanovami in industrijo. Za pospeševanje sodelovanja med njimi morajo imeti raziskovalci osnovna znanja in spretnosti na področju prenosa znanja in poslovanja. Ponuditi je treba podjetniško izobraževanje za zagotovitev usposabljanja glede upravljanja intelektualnih pravic, sodelovanja z industrijo, odprtja in vodenja podjetja. Čeprav je terciarno izobraževanje običajno zelo decentralizirano, obstajajo primeri nacionalnih strategij za spodbujanje podjetništva v visokošolskem izobraževanju (npr. *Science Enterprise Challenge* v Združenem kraljestvu). Za lažjo obravnavo vprašanja vsebine takšnih tečajev **Komisija zdaj financira projekt[26], da bi se oblikovalo osnovno učno gradivo za izboljšanje ozaveščenosti o pomembnosti vprašanj v zvezi z upravljanjem intelektualnih pravic med različnimi udeleženci.**

Poleg tega je pretok osebja med raziskovalnimi ustanovami in industrijo ena izmed najučinkovitejših metod za razvijanje takšnih spretnosti in izmenjavo znanja. Komisija je bila aktivna predlagateljica takšnih dejavnosti s *„Programom industrijsko-akademskega strateškega partnerstva Marie Curie"*, ki podpira razvoj takšnega dolgoročnega sodelovanja prek izmenjave raziskovalcev. Nov *okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije* je prav tako uvedel ukrep o pomoči za posojanje visokokvalificiranega osebja iz raziskovalnih ustanov (ali večjih podjetij) malim in srednje velikim podjetjem.

V mnogih državah so raziskovalne ustanove vzpostavile sisteme nagrajevanja, po katerih izumitelj prejme delež kakršnega koli dobička, ustvarjenega pri licenciranju ali odcepljenem razvoju izumov. Primer za to je model, pri katerem je dobiček enakomerno porazdeljen med raziskovalci, raziskovalnimi ustanovami in poslovnimi partnerji. Kljub temu da se lahko

---

20 Drevo odločitev Crest – http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/crest_cross_en.htm.
21 Sporazumi Lambert – http://www.innovation.gov.uk/lambertagreements.
22 *Stiki, pogodbe in kodeksi* – http://billed.di.dk/wimpfiles/lores/image.asp?objno=/686201.pdf.
23 http://www.responsible-partnering.org.
24 Glej npr. http://creativecommons.org.
25 COM(2004)70.
26 IP4Inno – http://www.proinno-europe.eu/ip4inno.html.

uporabljajo nekatere finančne spodbude, je veliko zaposlenih še vedno nenaklonjenih sodelovanju pri takšnih dejavnostih, zlasti ker niso upoštevane pri poklicnem napredovanju. **Zato je pomembno, da merila za ocenjevanje upoštevajo tudi druge dejavnosti, kot so patentiranje, licenciranje, mobilnost in sodelovanje z industrijo**[27].

3. DOSEGANJE REZULTATOV: SKUPNO DELO DRŽAV ČLANIC IN SKUPNOSTI

Tako raziskovalne ustanove kot tudi industrija imajo lahko prednosti zaradi podpore javni politiki na regionalni[28] in nacionalni ravni ter na ravni Skupnosti. Ta podpora ima lahko različne oblike, od spodbujanja izmenjave dobrih politik do neposredne finančne podpore mehanizmov prenosa znanja. Dejavnosti sodelovanja držav članic v *Evropskem raziskovalnem prostoru* (ERA) in v okviru lizbonske strategije z izvajanjem „3-odstotnega akcijskega načrta“[29] še naprej dosegajo konkretne rezultate. **Države članice bi morale v celoti izkoristiti razpoložljive vire financiranja in spodbujati raziskovalne ustanove, da storijo enako**. Sredstva kohezijske politike (*Evropski sklad za regionalni razvoj* in *Evropski socialni sklad*), nacionalna sredstva v skladu z novim *okvirom Skupnosti za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (RDI)*[30] in evropske *okvirne programe* je treba uporabiti za spodbujanje več povezav med industrijo in raziskovalnimi ustanovami.

3.1. Evropski tehnološki inštitut

Ustanovitev *Evropskega tehnološkega inštituta* (EIT) je dober primer tega, kako lahko EU uporablja inovativne modele upravljanja – kot je določeno v agendi za posodobitev univerz – da spodbudi spremembe in pospeši postopke prenosa znanja v obstoječih ustanovah ter okrepi njihove povezave z industrijo, kot bistveni del strategije izkoriščanja evropske inovacijske zmogljivosti. Odkar je Komisija leta 2005 prvič predstavila to idejo, sta bila izvedena obsežen postopek posvetovanja in obširna ocena učinka. Komisija pričakuje, da se bodo razprave v Evropskem svetu in Parlamentu končale v letu 2007 in da bo EIT začel delovati v letu 2008.

EIT predstavlja vizionarsko in drzno prizadevanje za dolgoročno obdobje. Osredotočal se bo na razvoj in vključevanje vseh vidikov trikotnika znanja – inovacij, raziskav in izobraževanja – na področjih, ki predstavljajo izziv za prihodnost Evrope. **EIT bo zlasti spodbujal sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami in industrijo ter prenos znanja.** Njegov upravni organ bo predstavljal uravnoteženo sestavo tako poslovnega kot tudi akademskega znanja in izkušenj ter bo zagotovil referenčni model za poslovno naravnane pristope k upravljanju.

EIT bo k obstoječim pobudam EU na področju prenosa znanja prispeval veliko dodano vrednost:

– Poslovni sektor bo imel odločilno vlogo v vsaki dejavnosti EIT. Končni cilj EIT je seveda inovativnost in prenos rezultatov raziskav in izobraževanja v inovativne rešitve.

---

27 Sklepi konference EUA na Dunaju – http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/EUA1_documents/report_web%20221006.1161606166446.pdf.

28 Npr. pri podpori podjetniških grozdov, „poslovnih ekosistemov“.

29 COM(2003)226.

30 Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije – UL C 323, 30.12.2006.

– To naj bi bil najpomembnejši del evropske inovativnosti, ki bi podajal jasno sporočilo o zavezanosti Evrope, da okrepi inovativnost in spodbuja spremembe v svojih raziskovalnih ustanovah.

– Tri strani trikotnika znanja bo prvič strnil na enakopravni podlagi. Zlasti izobraževanje se obravnava kot bistveni element v inovacijskem postopku.

Komisija je predlagala vzpostavitev modela „integriranega EIT“, ki združuje tako pristop od spodaj navzgor kot tudi pristop od zgoraj navzdol na podlagi dvostopenjske strukture. Prvič: upravni odbor, ki predstavlja poslovni in akademski svet, bo zagotovil strateške smernice o izbiri, oceni in usklajevanju *skupnosti znanja in inovacij* (SZI). Drugič: izbrana bo vrsta samostojnih SZI za izvajanje dejavnosti EIT po vsej Evropi. V celoti bodo povezale in izvajale dejavnosti inovacij, raziskav in izobraževanja v zvezi z določenimi temami. Predstavljale bodo skupna podjetja partnerskih organizacij, ki zastopajo univerze, raziskovalne organizacije in podjetja.

3.2. Dejavnosti sodelovanja

Prizadevanja, da bi javnim raziskovalnim ustanovam omogočili razvijanje učinkovitejših povezav z industrijo, zlasti z MSP, so bila v središču dejavnosti sodelovanja držav članic in Skupnosti za doseganje 3-odstotnega cilja raziskav in razvoja strategije EU za rast in delovna mesta. Te dejavnosti so se izvajale v okviru *Odbora za znanstvene in tehnološke raziskave* (CREST), ki deluje kot posrednik pri uporabi odprte metode usklajevanja, orodja politike sodelovanja, ki temelji predvsem na izmenjavi informacij in najboljše prakse. Prejšnja poglavja se nanašajo na nekatere rezultate tega sodelovanja, ki se izvaja v obliki strokovnih nasvetov, političnih priporočil, usmerjevalnih dokumentov, strokovnega ocenjevanja nacionalnih politik in pobud za ozaveščanje[31].

Te dejavnosti sodelovanja se bodo nadaljevale, rezultati pa morajo biti podlaga za ukrepanje držav članic, da bi izboljšale prenos znanja ter povezave med raziskovalnimi ustanovami in industrijo. Pomembnejše politične pobude morajo biti vključene v naslednjo generacijo *nacionalnih programov reform* (2008–2011). Države članice so kot nadaljevanje seminarja v Lizboni za nacionalne koordinatorje o partnerstvih za znanje posredovale vrsto zanimivih primerov. Vendar so te pobude očitno pogosto oblikovane z nacionalnega vidika in ne obravnavajo nadnacionalnih razsežnosti prenosa znanja. **Preučiti je treba pripravo konkretnih pobud na ravni Skupnosti, da bi podprli prizadevanje držav članic in okrepili nadnacionalno razsežnost nekaterih ukrepov.**

Dve področji, ki zahtevata posebno prizadevanje na ravni držav članic in ravni Skupnosti, sta razvijanje prilagojenih ukrepov za spodbujanje sodelovanja med raziskovalnimi ustanovami in MSP ter oblikovanje orodij za merjenje napredka:

- ***Spodbujanje sodelovanja med raziskovalnimi ustanovami in MSP***

Sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami in podjetji vključuje večinoma velika podjetja. Razlog za to je dejstvo, da se takšno sodelovanje obravnava kot trajnejše in rednejše kot sodelovanje z MSP.

---

[31] Poročilo skupine strokovnjakov CREST „*Spodbujanje reforme javnih raziskovalnih centrov in univerz, zlasti za spodbujanje prenosa znanja v družbo in industrijo*“ – http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/final_crest_report_march2006.pdf.

Očitno so MSP zelo različne stranke za storitve prenosa znanja. Proizvodna MSP v sektorju visoke tehnologije imajo zaradi zelo kratkih življenjskih ciklov proizvodov običajno razmeroma visoke proračune za raziskave in razvoj ter tesne stike z akademskim svetom. V tradicionalnih sektorjih je zmogljivost MSP za dejavno sodelovanje pri dejavnostih prenosa znanja običajno omejena z omejitvami človeških in finančnih virov. Zato je pomembno spodbujati MSP, da absorbirajo novo in zunanje znanje za hitrejše inovacije.

Primer obstoječe dobre prakse je nizozemski sistem *inovacijskih kuponov*, katerega glavni cilj je omogočiti MSP, da z inovacijskimi kuponi (v vrednosti 7 500 EUR) od raziskovalnih ustanov kupijo znanje in strateško svetovanje, in tako spodbujati sodelovanje in izmenjavo med ponudniki znanja in MSP. Ponudniki znanja lahko nato inovacijski agenciji *SenterNovem* izročijo kupon in prejmejo plačilo. Pravila o državni pomoči dopuščajo financiranje takšnih svetovanj z javnimi sredstvi[32].

Države članice morajo uporabljati mehanizme, ki so jim na voljo, za spodbujanje takšnih dejavnosti prenosa znanja (npr. inovacijske kupone ali davčne olajšave za raziskave in razvoj, ki omogočajo povračilo stroškov raziskav in razvoja, ki jih izvajajo raziskovalne ustanove).

- ***Merjenje napredka***

Spremljanje dejavnosti prenosa znanja ima več ciljev, vključno s pomočjo raziskovalnim ustanovam pri spodbujanju preteklih dosežkov za javno dobro. Čeprav obstaja več razvrstitev univerz, se večinoma opirajo na akademske kazalnike, kot so objave in število doktorjev znanosti, in ne upoštevajo učinkovitosti pri izkoriščanju rezultatov raziskav in razvoja. Obstajajo dokazi, da[33] **bi primerjalne analize „dejavnosti, povezanih z inovacijami“, zlasti če se izvajajo na podlagi primerljivih metrik v vsej EU, raziskovalnim ustanovam omogočile primerjavo njihovih lastnih dosežkov tako na evropski kot tudi na nacionalni ravni**. Komisija bo v letu 2007 ustanovila skupino strokovnjakov za reševanje teh vprašanj.

3.3. Finančna podpora

- ***Državna pomoč***

Nov *okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije* namerava pojasniti pravila o državni pomoči, ki se uporabljajo za dejavnosti financiranja raziskav, razvoja in inovacij, vključno s financiranjem dejavnosti prenosa znanja. Ta pojasnitev je bila nujna, ker so javne raziskovalne ustanove vedno bolj delovale kot zasebna podjetja na področjih, ki mejijo na tržno dejavnost, zaradi česar so vprašanja državne pomoči zanje pomembnejša.

---

32 Takšna podpora lahko spada bodisi v okvir določb o svetovanju iz Uredbe Komisije (ES) št. 70/2001 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za majhna in srednje velika podjetja, UL L 10 z dne 13.1.2001 ali pod točko 5.6 novega okvira za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (RTD).

33 Poročilo ITTE o „Izboljšanju ustanov za prenos tehnologije iz znanosti v podjetja“ – http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/competitiveness/doc/itte_expertgroupreport.pdf.

Okvir predvideva, da bodo osnovne dejavnosti javnih raziskovalnih ustanov, zlasti vodenje neodvisnih raziskav za več znanja in boljše razumevanje, vključno s skupnim raziskovanjem, ter razširjanje rezultatov raziskav običajno negospodarske narave (tj. na obstoječem trgu ni blaga ali storitev)[34]. Dejavnosti prenosa znanja so negospodarske narave, če so „interne“[35] in če je ves dohodek od teh dejavnosti ponovno vložen v osnovne dejavnosti raziskovalnih organizacij[36].

Seveda mora vsaka izvedena gospodarska dejavnost (npr. svetovanje, pogodbene raziskave, dajanje infrastrukture v najem itd.) potekati pod običajnimi tržnimi pogoji, javno financiranje takšnih dejavnosti pa bo na splošno obravnavano kot sestavni del državne pomoči in je predmet ustreznih zakonskih določb.

Novi okvir tudi določa, da morajo raziskovalne ustanove ločeno porazdeliti stroške in prihodke med gospodarske in negospodarske dejavnosti, da bi se izognile navzkrižnemu subvencioniranju. Za dosego tega se predlaga, da **države članice spodbujajo in olajšajo uvedbo obračuna celotnih stroškov v raziskovalne ustanove**, ki bodo imele tudi dodatno korist zaradi pospešenega sodelovanja v sedmem okvirnem programu. Če takšni ukrepi niso uvedeni, se lahko javno financiranje pri podpori negospodarskih dejavnosti šteje kot sestavni del državne pomoči.

- ***Kohezijska politika EU***

Neposredna bližina raziskovalnih ustanov in podjetij pogosto olajša prenos znanja, ki poudarja ključno vlogo, ki jo lahko imajo regionalne in lokalne oblasti. Podpora dejavnostim za prenos znanja je na voljo prek kohezijske politike EU kot del strategije za rast in delovna mesta.

Glavni instrument kohezijske politike, *Evropski sklad za regionalni razvoj* (ESRR), se na primer uporablja za podporo inkubatorjem in znanstvenim parkom (infrastruktura in pripadajoče storitve), ki so učinkovito sredstvo za razširjanje znanja na trgu in lahko pomagajo vzpostaviti boljše povezave med MSP in univerzami. Dobro vodeni podjetniški inkubatorji in grozdi imajo pomembne prednosti, zaradi česar so pomembni instrumenti prenosa znanja, zlasti za visoko tehnologijo. Njihova posebnost je, da so storitve na voljo, kar povečuje možnost uspešnega prenosa znanja. Vendar pa ESRR, tako kot podpora za infrastrukturo, v obdobju 2000–2006 zagotavlja sofinanciranje v višini približno 4 milijard EUR za inovativnost in prenos tehnologij ter za vzpostavitev mrež in partnerstev med podjetji in raziskovalnimi ustanovami. ESRR ima zato pomembno vlogo pri spodbujanju regionalnega in nadregionalnega sodelovanja med javnimi raziskovalnimi organizacijami in industrijo.

Poleg tega *Evropski socialni sklad* (ESS) zagotavlja finančno podporo prek pomoči osebam (usposabljanje, usmerjanje itd.) ter za razvoj in modernizacijo izobraževalnih struktur in sistemov. V novem programskem obdobju (2007–2013) je večji poudarek na krepitvi raziskav in inovacij, zlasti s prenosom znanja.

---

34 Točka 3.1.1 okvira.

35 Komisija z interno naravo misli na razmere, kadar upravljanje znanja raziskovalnih(-e) organizacij(-e) vodi bodisi oddelek ali podružnica raziskovalne organizacije ali več različnih raziskovalnih organizacij skupaj. Sklepanje posebnih storitev s tretjimi strankami prek javnega razpisa ne ogroža interne narave takšnih dejavnosti.

36 Komisijo je treba obvestiti o vseh ostalih vrstah dejavnosti prenosa tehnologije, ki prejemajo državna sredstva.

Strateške smernice Skupnosti o koheziji [37] določajo orientacijski okvir za prihodnje strategije in programe strukturnih skladov in kohezijskega sklada držav članic. Spodbujanje inovativnosti je opredeljeno kot glavna prednostna naloga, smernica o „*Izboljšanju znanja in inovativnosti za rast*“ pa določa vrsto dejavnosti za prenos znanja in tehnologije, katerim je treba posvetiti pozornost. Zlasti **je treba okrepiti podporo držav članic sodelovanju med podjetji in univerzami ter infrastrukturam in storitvam za prenos znanja**, da se omogoči nadaljnja krepitev regionalne razsežnosti gospodarstva znanja.

- ***Okvirni programi ES za raziskave in razvoj** („OP“) **ter za konkurenčnost in inovativnost** („PKI“)*

Nadnacionalni prenos znanja je bil vedno v središču *okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj* (OP). Večina projektov OP pravzaprav vključuje različne udeležence iz javnega in zasebnega sektorja iz več držav. Nekatera tematska področja, kot je sektor IKT, so bila pri tem še posebej uspešna: več kot 90 % projektov[38] vključuje sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami in industrijo. To nedvomno pospešuje razvoj tehnologij, pripravljenih za tržno uporabo. Okvirni program, tako kot projekti raziskav in razvoja, financira medsektorsko mobilnost raziskovalnega osebja, vključno z izmenjavami med univerzami in industrijo.

Nov *program za konkurenčnost in inovativnost* bo podprl vse oblike inovativnosti, javno-zasebnih partnerstev in ukrepov za izboljšanje dostopa do financ, vključno s posojili, tveganim kapitalom in financami „poslovnih angelov“. Financiral bo tudi nove načine za pospeševanje izmenjave znanja med raziskovalnimi ustanovami in podjetji, zlasti za MSP[39], ter novih nadnacionalnih pobud povezovanja.

Da bi dosegli čim večji učinek teh dveh okvirnih programov, bodo sodelovali pri zagotavljanju vrste dopolnilnih dejavnosti za projekte raziskav in razvoja z namenom spodbujanja prenosa znanja in izkoriščanja rezultatov raziskav in razvoja.

Komisija neposredno spodbuja dejavnosti prenosa znanja in izmenjavo dobre prakse pri podpori prenosa znanja med vladami. V zvezi s tem Skupnost ponuja različne možnosti za regionalno in nadnacionalno seznanjenje s politiko[40].

4. SKLEPNA UGOTOVITEV

Sodelovanje med javno raziskovalno bazo in industrijo se je v zadnjem desetletju postopoma povečevalo. Oblike sodelovanja so različne: od pogodbenih raziskav do skupnega raziskovanja ali celo strukturiranih partnerstev. Večina teh oblik sodelovanja vključuje prenos znanja med zadevnimi zainteresiranimi stranmi in povečuje družbeno-gospodarski vpliv javno financiranih raziskav, npr. z ustvarjanjem novih koristnih proizvodov, novih delovnih mest in včasih novih podjetij.

---

37 COM(2006)386 in Sklep Sveta 2006/702/ES z dne 6. oktobra 2006.

38 V okviru šestega okvirnega programa.

39 www.europe-innova.org.

40 Npr. ERAnet, PRO INNO Europe, ERIK in OMC-Net.

Analize in politične usmeritve, opredeljene v tem sporočilu, predstavljajo izhodišče za razprave o skupnem evropskem okviru za prenos znanja, da se ustvarijo enotni konkurenčni pogoji in skladnejše evropsko okolje za prenos znanja.

Poleg tega je namen prostovoljnih smernic, predstavljenih v spremnem delovnem dokumentu služb Komisije, pomagati raziskovalnim ustanovam opredeliti skupne interese z industrijo in olajšati vzajemno koristne načine prenosa znanja. Te smernice bodo postale stvaren dokument, dopolnjen z dodatnim delom, ki ga bo izvajala skupina industrijskih in akademskih akterjev na visoki ravni. Ta delovna skupina bo vzpostavljena v letu 2007 in bo zagotovila svetovanje o drugih ukrepih, ki bi jih lahko sprejela za spodbujanje prenosa znanja v Evropi.

Poleg tega se bo nadaljevalo sodelovanje med državami članicami in na ravni Skupnosti v okviru lizbonske strategije za rast in delovna mesta. Pomembnejše politične pobude na tem področju, ki so jih sprejele države članice, se morajo odražati v *nacionalnih programih reform*, Komisija pa bo še naprej spodbujala izmenjavo dobre prakse.